

Sławomir Bartnicki*

**WPLYW LICZBY KADENCJI
NIEPRZERWANEGO PIASTOWANIA LOKALNEJ
WŁADZY WYKONAWCZEJ
WYŁANIANEJ W WYBORACH BEZPOŚREDNICH
NA WYBRANE CECHY GMIN****

Wprowadzenie

Debata polityczna (rządziej publiczna) nad zmianami w samorządzie terytorialnym, podsycana głównie bilansem ćwierćwiecza jego funkcjonowania w III RP, skupia się na różnych zagadnieniach, częstokroć wykluczających się wzajemnie. W obszarze tej debaty pozostaje problematyka funkcjonowania czy w ogóle dalszego istnienia powiatów¹, możliwe zmiany w wielkości ludnościowej gmin (scalenia gmin), daleko idące zmiany trybu ich funkcjonowania i zmiany funkcjonowania samorządu w ogóle², czy refleksja nad dysfunkcjami szczególnie

---

* dr Sławomir Bartnicki, Uniwersytet w Białymstoku, e-mail: s.bartnicki@uwb.edu.pl

** Artykuł jest efektem grantu finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki nr 2014/13/D/HS5/02010.

¹ A. Dąmbaska, *Duże gminy zamiast powiatów*, „Portal Samorządowy” 20.03.2015, www.portalsamorzadowy.pl/prawo-i-finanse/duze-gminy-zamiast-powiatow,68698.html (1.07.2015); A. Widera, *Trzeba nam silniejszych powiatów i regionów. Dlaczego?*, „Portal Samorządowy” 15.10.2014, www.portalsamorzadowy.pl/prawo-i-finanse/trzeba-nam-silniejszych-powiatow-i-regionow-dlaczego,63865.html (1.07.2015).

² *Samorząd 3.0*, www.jawnosc.pl/wp-content/uploads/2013/11/Forum_Od-nowa_Raport_Samorzad_3-0.pdf (20.04.2015).

na poziomie samorządów gminnych³. Jednocześnie poruszany bywa problem bezpośredniego wybierania starostów i marszałków województw⁴.

Ogólnie, w debacie na temat samorządu terytorialnego, istotne miejsce zajmuje problematyka funkcjonowania samorządu gminnego. W tym kontekście, oprócz pozostałych, zauważalny jest postulat ograniczenia dopuszczalnej liczby kadencji dla wybieranych od 2002 roku w wyborach bezpośrednich wójtów, burmistrzów i prezydentów miast⁵. Zwolennicy takiego rozwiązania najogólniej sugerują, że wielokadencyjne sprawowanie władzy w gminie pociągać za sobą może ryzyko powstawania i umacniania się układów klientarnych, które dla społeczności lokalnych przynoszą więcej strat niż korzyści i zwrótnie wpływają na zwiększenie prawdopodobieństwa reelekcji lokalnych włodarzy. Dotyczyć to może szczególnie gmin małoludnych o peryferyjnym położeniu geograficznym i gospodarczym⁶. Domniemywane relacje klientelistsyczne na poziomie gminy funkcjonować powinny zatem w formie klientelizmu masowego – patronem pozostaje wójt, burmistrz, którego dyskrecjonalna władza w zakresie redystrybucji zasobów pozwala na podporządkowanie sobie odpowiedniego grona wystarczająco efektywnych klientów, aby uzyskać reelekcję i dalej wzmacniać układ takich relacji. Empiryczna weryfikacja takich relacji jest trudna do przeprowadzenia, a postulowane zmiany mogą być sprzeczne z ustawą zasadniczą⁷. Chociaż większość Polaków ma popierać ograniczenie kadencyjności w tej grupie stanowisk⁸, co może wynikać z zakresu obecności tego problemu społecznego w dyskursie publicznym w okresie przeprowadzania tego badania, czyli w okresie wyborów samorządowych poprzedniego roku.

Dyskusja nad ograniczeniem kadencyjności dla wójtów i burmistrzów jest jednak pochodną istotniejszego problemu, który nie doczekał się jak dotąd

---

³ J. Bober et al., *Narastające dysfunkcje, zasadnicze dylematy, konieczne działania. Raport o stanie samorządności terytorialnej w Polsce*, Kraków 2013.

⁴ *Wraca temat bezpośrednich wyborów starostów i marszałków. Ma szanse na powodzenie?*, „Portal Samorządowy” 23.03.2015, www.portalsamorzadowy.pl/polityka-i-spoleczenstwo/wraca-temat-bezposrednich-wyborow-starostow-i-marszalkow-ma-szanse-na-powodzenie,68955.html (1.07.2015).

⁵ Dwukrotnie już w Sejmie odrzucano projekty nowelizujące kodeks wyborczy w kierunku ograniczenia dopuszczalnej liczby kadencji dla wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Po raz pierwszy w 2010 r. (projekt PIS) i ostatnio w 2013 r. (projekt RP), np. w: D. Krzysztofowicz, *Nie będzie ograniczenia liczby kadencji wójtów*, „Wspólnota” 11.02.2013, www.wspolnota.org.pl/aktualnosc/aktualnosc/nie-bedzie-ograniczenia-liczby-kadencji-wojtow/ (20.04.2015).

⁶ J. Bober et al., *Narastające dysfunkcje...*, s. 30.

⁷ M. Kulesza, *Budowanie samorządu. Wybór tekstów ze „Wspólnoty” 1990–2007*, Warszawa 2008, s. 363.

⁸ CBOS, *Polacy o wyborach władz gminnych*, 152/2014, Warszawa listopad 2014.

weryfikacji empirycznej – określenia przyczyn i skutków wielokadencyjnego sprawowania władzy przez te same osoby na stanowiskach lokalnej władzy wykonawczej. Wprowadzenie od 2002 roku wyborów bezpośrednich na stanowiska lokalnej egzekutywy, z jednej strony bowiem zniwelowało problemy charakterystyczne dla wyborów pośrednich⁹, a z drugiej strony zwiększyło prerogatywy władcze i siłę mandatu przedstawiciela władzy wykonawczej. Wprowadzenie wyborów bezpośrednich lokalnej egzekutywy było tak w Polsce, jak i w Europie, próbą odpowiedzi na nowe wyzwania rozwojowe oraz narastający kryzys partycypacji społecznej czy reprezentacji politycznej w ogóle¹⁰.

Obecnie, po czwartych już z kolei wyborach bezpośrednich reprezentantów lokalnej władzy wykonawczej, pokusić się można o próbę wskazania przyczyn wielokadencyjnego rządzenia, częstych rotacji w tej grupie stanowisk oraz o ocenę skutków, zarówno długotrwałego sprawowania tych funkcji, jak i częstych zmian na stanowiskach lokalnych włodarzy. W zakresie powyższego przyjąć można dwa pytania badawcze: 1) jakie czynniki (ilościowe cechy gmin) modyfikują prawdopodobieństwo reelekcji na stanowiska wójtów, burmistrzów, prezydentów miast wyłanianych w wyborach bezpośrednich?; 2) jaki wpływ (i w jakich jednostkowych uwarunkowaniach), na cechy ilościowe gmin, wywiera wielokadencyjne sprawowanie władzy wykonawczej przez tę samą osobę oraz częste zmiany rządzących na tym stanowisku (od 2002 r.)? W pierwszym pytaniu idzie o przyczyny, a w drugim o skutki, tak utrzymywania się na stanowisku lokalnej egzekutywy przez wiele kadencji tej samej osoby, jak i częstych rotacji. Tak postawione pytania umożliwiają w pierwszym etapie analizę wielu obiektywnych danych ilościowych charakteryzujących gminy (np. przeprowadzenie segmentacji), tak pod kątem przyczyn i skutków wielokadencyjnego rządzenia, jak i częstych rotacji w tej grupie stanowisk, a w dalszej kolejności selekcję gmin do badań terenowych. Analiza kwantytatywna w zakresie poszukiwania odpowiedzi na dwa powyżej sugerowane pytania badawcze, nie była dotychczas prowadzona w skali wszystkich gmin w kraju czy też poszczególnych ich typów. Napotkać można analizy pośrednio odnoszące się do tak zarysowanego pola eksploracji,

---

⁹ J. Reguński, *Samorząd III Rzeczypospolitej. Koncepcje i realizacja*, Warszawa 2000, s. 305–212.

¹⁰ A. Magnier, *Strong Mayors? On Direct Election and Political Entrepreneurship*, w: *The European Mayor. Political Leaders in the Changing Context of Local Democracy*, red. H. Back, H. Heinelt, A. Magnier, Wiesbaden 2006, s. 353–354.

bazujące głównie na metodach jakościowych i uwzględniające niewielką liczbę przypadków¹¹.

Teoria

Problematyka wielokadencyjnego sprawowania władzy (osiągania reelekcji), na różnych szczeblach, z uwzględnieniem szczebla lokalnego, doczekała się wielu opracowań¹². Zakres tego problemu obrazuje pojęcie i teorie powstałe wokół tzw. *incumbency advantage*, co najogólniej oznaczać może przewagę/zysk, wynikający z doświadczenia politycznego – piastowania określonego stanowiska z wyboru. W tym kontekście, można też chyba użyć określenia „zysk z zasiedzenia”. Zasiedzenie owo interpretować można jako albo wielokadencyjne sprawowanie określonego stanowiska (z wyboru), co stwarza przewagę dla uzyskiwania kolejnych reelekcji na tym samym stanowisku, albo równoważnym, ewentualnie, na awans do stanowisk wyższego rzędu. Przewaga wynikająca z tytułu wielokadencyjnego sprawowania określonej funkcji (z wyboru), oznacza większe zasoby i możliwości ich mobilizacji niż w przypadku pretendentów. Co ułatwiać powinno kolejne reelekcje. Jednocześnie długotrwałe sprawowanie funkcji politycznych oznaczać może wzrost efektywności reprezentacji interesów wyborców wskutek np. nabycia doświadczenia politycznego (*political seniority*). Z drugiej strony, można przyjmować, że w takiej sytuacji pojawia się również możliwość obniżenia motywacji do efektywnej reprezentacji wyborców, przy jednoczesnym wydajnym jej maskowaniu¹³.

---

¹¹ Np. M. Drzonek, *Reelekcje prezydentów miast w wyborach bezpośrednich w Polsce*, Kraków 2013; A. Gendźwiłł, *Dlaczego sukces? Analiza wyników wyborów prezydentów największych polskich miast*, w: *Studia nad wyborami. Polska 2005–2006*, red. J. Raciborski, Warszawa 2008; C. Nowakowski, A. Ptak, *Lokalne elity władzy w Polsce u progu zmian ustrojowych*, „Samorząd Terytorialny” 2012, nr 6; A. Ptak, *Rywalizacja polityczna w samorządach lokalnych. Studium wybranych gmin*, Poznań 2011; R. Żurek, *Recepta na „długowieczność” wójta. Analiza czynników prowadzących do reelekcji w wyborach 2010 r. na wybranych przykładach*, Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2012. Zob. także, np. M. Hałamska, *Reprodukcja czy wymiana? Przekształcenia lokalnych elit politycznych w Polsce w latach 1990–1998*, Warszawa 2001.

¹² S. Kukovič, M. Haček, *The Re-Election of Mayors in the Slovenian Local Self-Government*, „Lex Localis – Journal of Local Self-Government” 2013, nr 11/2; S. Ansolabehere, J.M. Snyder, *The Incumbency Advantage in U.S. Elections: An Analysis of State and Federal Offices, 1942–2000*, MIT 2001; U. Kjær, *The Mayor's Political Career*, w: *The European Mayor. Political Leaders in the Changing Context of Local Democracy*, red. H. Back, H. Heinelt, A. Magnier, Wiesbaden 2006.

¹³ Zjawisko to wyjaśnia teoria agencji. W charakteryzowanym problemie spotykamy się z dylematem efektywnej kontroli przez mocodawców (suwerena) nad agentami (obieralni

W kontekście powyższego, w warunkach bezpośredniego wybierania lokalnej egzekutywy w Polsce, weryfikacji wymaga potencjalny wzrost prawdopodobieństwa reelekcji po upływie pierwszej kadencji¹⁴ czy też wpływ wcześniej zdobytych doświadczeń politycznych (głównie na szczeblu polityki lokalnej) na szansę uzyskania reelekcji, jak i pierwszy wybór na to stanowisko¹⁵.

Uwzględniając powyższe, sugerować wypada kilka założeń mogących mieć zastosowanie do objaśniania reelekcji lokalnych włodarzy w Polsce w wyborach bezpośrednich. Pomijając gminy, gdzie o stanowisko ubiega się jedna osoba, w warunkach konkurencji, na reelekcję może wpływać efektywna realizacja roli menedżera i administratora lokalnych spraw, co wyborcy dostrzegają i nagradzają. Nie należy wykluczać, że w budowaniu i utrwalaniu dobrego samopoczucia u wyborców, lokalna władza ucieka się w jakimś stopniu do „rozgrywania” budżetem w ramach kreacji politycznego cyklu budżetowego (tzw. Political Budget Cycle). Są dowody na to, że takie działania na poziomie gmin bywają nawet skuteczne dla wzmacniania kapitału politycznego¹⁶. Zatem, efektywne rządy, co trudno zoperacjonalizować, a można by określić mianem tzw. dobrego rządzenia, są w tym przypadku nagradzane przez wyborców reelekcją. W drugim założeniu można przyjąć, że reelekcja będzie wynikała ze skutków oddziaływania nieformalnych powiązań w lokalnym środowisku. Być może powiązania takie konstruują i utrzymują lokalne układy klientarne. Wypada jednak zauważyć, że relacje klientarne nie zawsze muszą oznaczać negatywne skutki¹⁷ dla otoczenia.

---

politycy). Teoria agencji zakłada, że agent po rozpoznaniu uwarunkowań reprezentacji mocodawcy, może wykorzystywać na własną korzyść luki w takiej kontroli. Jednocześnie mocodawcy nie będą w stanie utrzymać efektywnej kontroli nad swoimi agentami. Procesualna egzemplanacja teorii agencji, zob. np. R. Herbut, *Model demokracji reprezentacyjnej*, w: J. Juchnowski, M.S. Wolański, *Studia z nauk społecznych i humanistycznych*, Wrocław 2008, s. 419; J.K. Arvind, *Economics of Corruption*, Boston 1998, s. 13–34.

¹⁴ F. Botero, *Ambitious Career-Seekers: An Analysis of Career Decisions and Duration in Latin America*, Tuscon, University of Arizona, 2008 (dysertacja doktorska), s. 25, za: C.J. Finocchiaro, T. Lin, *The Hazards of Incumbency: An Event History Analysis of Congressional Tenure*, Paper presented at the 58th annual meeting of the Midwest Political Science Association.

¹⁵ U. Kjær, *The Mayor's...*, s. 78 i n.; K. Steyvers, H. Reynaert, „From the Few are Chosen the Few...” *On the Social Background of European Mayors*, w: *The European Mayor...*

¹⁶ P.R. Arvate, M. Mendes, A. Rocha, *Are Voters Fiscal Conservatives? Evidence from Brazilian Municipal Elections*, „EST.ECON” 2010, nr 40/1; M.T. Balaguer-Coll, M.I. Brun-Martos, A. Forte, E. Tortosa-Ausina, *Local governments re-election and its determinants: New evidence based on Bayesian approach*, „European Journal of Political Economy” 2015, nr 39; B. Benito, F. Bastiada, C. Vicente, *Municipal elections and cultural expenditure*, „Journal of Cultural Economics” 2012, nr 37/1.

¹⁷ J. Tarkowski, *Patroni i klienci*, Warszawa 1994, s. 84.

Po trzecie, osiąganiu reelekcji w warunkach niewielkiej konkurencji (1 kontrkandydat), sprzyjać może inercja społeczności lokalnej.

Założenia badawcze, zmienne analizy i metodologia

Główną zmienną na potrzeby bieżącej analizy zoperacjonalizowano w sposób umożliwiający ukazanie nieprzerwanego sprawowania władzy wykonawczej w gminie przez tę samą osobę, przynajmniej od 2002 roku (do wyborów w 2014 r.). W przypadku pierwszego pytania badawczego zmienna ta jest zmienną objaśnianą, a w przypadku drugiego pytania – zmienną objaśniającą. W związku z tym, że w bieżącej analizie udzielana jest odpowiedź na drugie pytanie, zmienna przyjmuje rolę zmiennej niezależnej/objaśniającej. Zmienna przyjmuje cztery wartości od 1 do 4. Sugerowana nazwa tej zmiennej, to kadencyjność/kadencja i/lub reelekcja¹⁸. W ten sposób, gminy o wartości kadencji/reelekcji 1, to gminy, w których w ostatnich wyborach samorządowych na stanowisko wójta, burmistrza czy prezydenta miasta wybrano osobę niesprawującą tej funkcji w kadencji poprzedniej (2010–2014). Osoba taka mogła jednak sprawować tę funkcję w kadencji/kadencjach wcześniejszych (przed 2010 r.), czego bieżąca analiza nie wykazuje. Gminy przyjmujące dla tej zmiennej wartość 2, charakteryzuje nieprzerwane sprawowanie władzy wykonawczej przez tę samą osobę od 2010 roku. Z kolei gminy o wartości reelekcji 3, to gminy, w których nieprzerwanie od 2006 roku reprezentantem władzy wykonawczej pozostaje ta sama osoba. Wreszcie gminy charakteryzujące się wartością reelekcji 4, to te, w których nieprzerwanie, przynajmniej od 2002 roku, na stanowisko władzy wykonawczej wybierana jest ta sama osoba.

Nadawanie wartości zmiennej objaśniającej – w wyniku analizy powtarzalności imion i nazwisk wygrywających wybory na stanowiska wójtów, burmistrzów, prezydentów miast, w poszczególnych elekcjach od 2002 roku, w skali całego kraju.

Z analizy wyklucza się gminę Jaśliska (funkcjonującą od 2010 r.) oraz aktualną gminę Zielona Góra, która powstała wskutek scalenia dwóch gmin – gminy miejskiej na prawach powiatu i okolicznej gminy wiejskiej. W przypadku tych jednostek wartości reelekcji nie będą uwzględniać historycznej ciągłości od 2002 roku. Dodatkowo, problematyczny w tym kontekście pozostaje status danych

---

¹⁸ „Reelekcja” jako nazwa tej zmiennej może być nieco kontrowersyjna, w sytuacji, gdy w ostatnich wyborach samorządowych w 2014 r., stanowisko lokalnej egzekutywy objęła osoba niebędąca w kadencji poprzedniej (2010–2014), co sugerowałaby nazwa zmiennej.

gminy Dukła, z obszaru której wydzielono gminę Jaśliska. Zbiór analizowanych jednostek liczy więc 2476 gmin.

W niniejszym artykule podjęto próbę udzielenia częściowej odpowiedzi na drugie, wcześniej wskazane pytanie badawcze, które na potrzeby tej analizy przyjmuje brzmienie – czy okres nieprzerwanego sprawowania władzy wykonawczej w gminie (wg wartości reelekcji), różnicuje procentową wartość dochodów gmin ogółem *per capita* w 2013 roku w porównaniu do 2003 roku i parametry rozwoju społeczno-ekonomicznego gmin? W odniesieniu do tego pytania badawczego przyjąć można następujące hipotezy:

- H1: liczba kadencji (od 2002 r.), nieprzerwanego sprawowania władzy wykonawczej w gminie przez tę samą osobę, różnicuje/wpływa na poziom dochodów gmin ogółem *per capita* w roku 2013 względem 2003 roku, przynajmniej dla $N = 2476$ oraz
- H1a: im dłuższy okres nieprzerwanego sprawowania władzy wykonawczej w gminie przez tę samą osobę (od 2002 r.), tym wyższy jest przeciętny procentowy przyrost dochodów gmin ogółem *per capita* w roku 2013 w stosunku do 2003 roku dla $N = 2476$ i dla wszystkich wydzielonych typów gmin (miejskie, wiejskie, miejsko-wiejskie i miasta na prawach powiatu);
- H2: liczba kadencji (od 2002 r.) nieprzerwanego sprawowania władzy wykonawczej w gminie przez tę samą osobę, różnicuje/wpływa na poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego gminy w 2013 roku, dotyczy to wszystkich typów gmin oraz
- H2a: im dłuższy okres nieprzerwanego sprawowania władzy wykonawczej w gminie przez tę samą osobę (od 2002 r.), tym wyższa jest przeciętna pozycja gminy w Indeksie Rozwoju Zrównoważonego w 2013 roku, co dotyczyć powinno wszystkich typów gmin.

Zmienna – dochody gmin ogółem *per capita*, winna w pewnym zakresie odzwierciedlać kondycję i rozwój gospodarczy gminy, choć niekiedy jest złudnym tego wskaźnikiem¹⁹. Wartość tej zmiennej podlega wahaniom rocznym, ujęcie procentowej dynamiki zmian w perspektywie 11 lat powinno częściowo niwelować te zakłócenia. Obliczono procentowy przyrost/spadek dochodów ogółem

---

¹⁹ Np. gmina Ostrowice, której dochody *per capita* od 2010 r. przekraczają 4 tys. zł. W 2013 r. gmina osiągnęła poziom 7770 zł dochodów ogółem na mieszkańca, ale jednocześnie zaliczała się do trzech najbardziej zadłużonych gmin w Polsce, z długiem publicznym na poziomie 143%. Obecnie (2014 r.), z powodu zadłużenia przekraczającego 300% gminie grozi likwidacja.

per capita gmin w 2013 roku, względem 2003 roku; dane dla roku 2014 nie są jeszcze dostępne w GUS.

Z kolei zmienna – poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego, to pozycja gminy w 2013 roku, w (rankingu) Indeksie Rozwoju Zrównoważonego autorstwa Eugeniusza Sobczaka²⁰ – dane za 2013 rok są ostatnimi dostępnymi. Zmienna ta niesie znaczną wartość informacyjną, ponieważ do budowy indeksu wykorzystywane są cechy z obszaru ekonomicznego (np. wydatki majątkowe inwestycyjne *per capita*); społecznego (np. odpływ ludności na 1000 mieszkańców) oraz ochrony środowiska (np. odsetek ludności objętej usługami oczyszczalni ścieków)²¹. Ranking aktualizowany jest corocznie od 2003 roku, w ramach pozycjonowania poszczególnych typów gmin. W weryfikacji hipotezy drugiej zestawiany jest okres sprawowania władzy w gminie (wartość reelekcji), z miejscem gminy w rankingu. Przyjęto, że im dłużej gmina rządzona jest przez tę samą osobę, tym będzie zajmować wyższe miejsce w Indeksie Rozwoju Zrównoważonego w 2013 roku. Długotrwałe rządzenie powinno pozytywnie oddziaływać na charakterystykę ilościową gminy, podwyższać wartości stymulant (np. wartość odsetka ludności objętej siecią wodociągową czy kanalizacyjną) i obniżać wartości destymulant (np. wielkości strumienia odpływu mieszkańców). Co ostatecznie winno znajdować przełożenie na wyższą lokatę gminy w Indeksie Rozwoju Zrównoważonego w 2013 roku.

Założenie w powyższym kształcie rodzi jednak pewne ryzyko. Pozycje poszczególnych gmin w rankingu w kolejnych latach ulegają niekiedy znacznym zmianom, co wynika z rocznych skokowych wzrostów czy spadków wartości niektórych zmiennych wchodzących w skład Indeksu. Ryzyko corocznych wahań pozycji gminy w rankingu można by ograniczyć poprzez uśrednienie pozycji gminy w skali wszystkich pomiarów. To jednak wiąże się z ograniczeniem liczby porównywanych gmin, szczególnie wiejskich i miejsko-wiejskich i wynika ze zmian statusów poszczególnych jednostek w kolejnych latach. Dlatego, z zastrzeżeniem powyższego przyjęto, że ostatni rok pomiaru potencjalnie najlepiej wyraża wartość kumulatywną wcześniejszego okresu. Inna jeszcze uwaga, wiąże się z pytaniem o to, jakie działania (np. inwestycje, wydatki) nagradzane będą przez mieszkańców, reelekcją lokalnego władarza. Jakie potrzeby, jaka kolejność

---

²⁰ Charakterystyka projektu i dane rankingowe gmin zob. www.ans.pw.edu.pl/jst-index.php (1.07.2015). Opis metodologii Indeksu Rozwoju Zrównoważonego zob. E. Sobczak, *Rozwój zrównoważony w gminach*, Warszawa 2010.

²¹ E. Sobczak, *Rankingowanie jednostek samorządu terytorialnego (JST) i jego przydatność w analizie i ocenie poziomu i dynamiki rozwoju społeczno-ekonomicznego*, www.ans.pw.edu.pl/download/jst/dokumentacja/03._rankingowanie_jst.pdf (1.07.2015).

i efektywność ich realizacji przynieść może ponowny wybór? Nie w każdym przypadku ożywienie inwestycyjne jest nagradzane i zapewne w grę wchodzi inne jeszcze uwarunkowania²². Wreszcie, pod uwagę brać należy gminy, których dobrostan ekonomiczny warunkowany jest rentą położenia a nie staraniami lokalnej władzy (bliskość dużego ośrodka miejskiego, inwestycje warunkowane wyłącznie czynnikami zewnętrznymi).

Najogólniej, zakłada się pozytywny wpływ wielokadencyjnego rządzenia gminą na analizowane zmienne. W celu stwierdzenia takiego wpływu zastosowana będzie jednoczynnikowa analiza wariancji w planie dla grup niezależnych. Wpływ ciągłości władzy na analizowane zmienne stwierdzany będzie za pomocą testów liberalnych i konserwatywnych (włącznie z testem Scheffe – najbardziej konserwatywnym).

Wszystkie dane, do których odwołano się w tekście pochodzą z PKW, GUS Bank Danych Lokalnych, Indeks Rozwoju Zrównoważonego (zakres danych na 2013 r.), a w przypadku frekwencji wyborczej 16.11.2014 roku – z bazy MojaPolis.

Wnioski ogólne i weryfikacja założeń

Wskutek wyborów samorządowych w 2014 roku, w 28% gmin władzę wykonawczą w gminie sprawuje osoba rządząca nieprzerwanie przynajmniej od 2002 roku (reelekcja = 4). W 16% gmin po raz trzeci wybrano osobę sprawującą funkcję wójta, burmistrza czy prezydenta miasta, nieprzerwanie od 2006 roku (reelekcja = 3). Z kolei w 21% gmin zwyciężyła osoba rządząca od 2010 roku (reelekcja = 2). Wreszcie, w 35% gmin władza wykonawcza przypadła w udziale osobie nierządzącej w poprzedniej kadencji (reelekcja = 1).

Wartości reelekcji relatywnie znacząco różnicuje typ gminy (miejska, wiejska, miejsko-wiejska i miasto na prawach powiatu – tab. 1). Najwyższy odsetek „nowych” włodarzy w wyniku ostatnich wyborów ujawnił się w gminach miejskich (tab. 1). W gminach tych odnotowano także najniższy wśród pozostałych odsetek rządzących nieprzerwanie od 2002 roku (19%). Podobieństwo pod tym względem do gmin miejskich wykazują gminy miejsko-wiejskie, które potencjalnie są najtrudniejsze do zarządzania. Z kolei, największą aprobatę dla najdłużej sprawujących władzę, wyborcy wyrazili w gminach wiejskich – co trzeci rządzący w tych gminach władzę sprawuje przynajmniej od momentu pomiaru.

---

²² Przykład stanowić może gmina Mielnik.

Tabela 1. Wartości reelekcji według typów gmin, N = 2476, włączając gminy z jednym kandydatem (w %)

R	N = 2476	Gminy miejskie (N = 240)	Gminy wiejskie (N = 1569)	Gminy miejsko-wiejskie (N = 602)	Miasta na prawach powiatu (N = 65)
1	35	48	32	40	35
2	21	17	21	21	22
3	16	15	15	18	17
4	28	20	32	21	26

R – wartości reelekcji.

Typ gminy wg stanu z 2013 r. (liczby w tabeli zaokrąglone do pełnych wartości).

Źródło: obliczenia własne na podst. PKW i GUS Bank Danych Lokalnych.

Inne zmienne modyfikujące szanse ponownego wyboru do lokalnej egzekutywy, to przede wszystkim siła konkurencji politycznej wyrażona liczbą kontrkandydatów w wyborach 16.11.2014 roku. Im więcej wówczas osób ubiegało się o to stanowisko, tym niższe były szanse reelekcji przez dotychczasowego włodarza ($r = -0,3$). Jednocześnie, im ludniejsza gmina, tym więcej osób ubiegało się o stanowisko reprezentanta lokalnej władzy wykonawczej ($r = 0,3$) i zachodziło większe prawdopodobieństwo, że wśród kandydatów będzie więcej kobiet ($r = 0,1$). Z punktu widzenia typów gmin, najczęściej osób kandydowało w miastach na prawach powiatu (średnio 6,3); w gminach miejskich (średnio 4,2); w miejsko-wiejskich (średnio 3,6); a najłabsza konkurencja występowała w gminach wiejskich (średnio 2,8).

Poza tym, można odnotować, że wartości reelekcji wykazują nieznaczną zależność z przynależnością do regionów historycznych (Chi-kwadrat = 24,456; $p < 0,005$; V-Cramera = 0,057; $p < 0,005$). Najwyższy odsetek gmin, w których nieprzerwanie, przynajmniej od 2002 roku, władzę sprawuje ta sama osoba, występuje w gminach dawnego zaboru pruskiego (co trzecia gmina), a najmniej takich gmin znajduje się na Ziemiach Odzyskanych (co piąta gmina). Jednocześnie ten drugi obszar charakteryzuje się największym udziałem gmin, w których w wyniku ostatnich wyborów samorządowych władzę objęła osoba nierządząca wcześniej. Może to wynikać z preferencji stabilności władzy na obszarze dawnego zaboru pruskiego²³.

Po wskazaniu ogólnych wniosków, poniżej zawarto weryfikację hipotez. Dane w tabeli 2 odnoszą się do weryfikacji hipotezy pierwszej, a dane w tabeli 3

²³ J. Bartkowski, *Tradycja zaborów a współczesne zachowania społeczne w Polsce*, w: *Oblicza lokalności: tradycja i współczesność*, red. J. Kurczewska, Warszawa 2006, s. 295.

Tabela 2. Zmiana dochodów gmin ogółem *per capita* w 2013 roku względem 2003 roku, według typów gmin (w %)

N = 2475*							
N	reelek- cja	1	2	3	4	Av	Testy zakładające różnice wariacji: Tamhane`a; Dunetta T3; Gamesa-Howella
871*	1		ni.	+	+	118,82	
515	2	ni.		ni.	ni.	122,93	
388	3	+	ni.		ni.	130,75	
701	4	+	ni.	ni.		126,31	
gminy wiejskie N = 1569							
N	reelek- cja	1	2	3	4	Av	Testy zakładające równość wariacji: Tukey`a; Scheffe; NIR; Bonferroni; Gabriel
495	1		ni.	ni.	+	121,02	
332	2	ni.		ni.	ni.	124,62	
234	3	ni.	ni.		ni.	128,61	
508	4	+	ni.	ni.		127,73	
gminy miejsko-wiejskie N = 602							
N	reelek- cja	1	2	3	4	Av	Testy zakładające różnice wariacji: Tamhane`a; Dunetta; Gamesa-Howella
239	1		ni.	ni.	ni.	117,91	
128	2	ni.		ni.	ni.	122,09	
106	3	ni.	ni.		ni.	140,56	
129	4	ni.	ni.	ni.		124,25	
gminy miejskie N = 240							
N	reelek- cja	1	2	3	4	Av	Test Levene`a: $p > 0,05$ ANOVA: $p > 0,05$
115	1		-	-	-	111,33	
41	2	-		-	-	109,06	
37	3	-	-		-	115,04	
47	4	-	-	-		111,92	
miasta na prawach powiatu N = 64*							
N	reelek- cja	1	2	3	4	Av	Test Levene`a: $p > 0,05$ ANOVA: $p > 0,05$
22*	1		-	-	-	118,38	
14	2	-		-	-	131,20	
11	3	-	-		-	134,77	
17	4	-	-	-		139,67	

ni. – nieistotne;

+ – $p < 0,05$ we wszystkich testach;

* – nie uwzględniono danych dla Wałbrzycha (reelekcja = 1);

Av – średnia.

Obliczenia bez eliminacji obserwacji odstających. Typy gmin według stanu z 2013 roku.

Źródło: obliczenia własne na podst.: PKW, GUS Bank Danych Lokalnych.

do weryfikacji hipotezy drugiej. W obydwu przypadkach do porównań wpływu liczby kadencji utrzymywania się przy władzy od 2002 roku na wielkość zmiany dochodów ogółem gmin *per capita* w 2013 roku względem roku 2003 oraz na miejsce gminy w Indeksie Rozwoju Zrównoważonego (wyznaczane na podstawie wartości punktowej gminy w tym Indeksie) w 2013 roku stosowano jednoczynnikową analizę wariancji w planie dla grup niezależnych (obydwie zmienne na skali ilościowej)²⁴. W przypadku wielkości zmian dochodów *per capita*, analizę przeprowadzono dla wszystkich gmin oraz dla poszczególnych ich typów (wiejskie, miejsko-wiejskie, miejskie oraz miasta na prawach powiatu) – dane w tabeli 2. A uwzględniając charakter drugiej zmiennej, analiza prowadzona było jedynie pod kątem typów gmin (tab. 3).

Należy przyjąć, że hipoteza (H1) została zweryfikowana pozytywnie. W porównaniu dla wszystkich analizowanych gmin $N = 2476$, wszystkie zastosowane testy, przy założeniu różnic wariancji, wykazały istotne różnice analizowanej zmiennej między parami gmin o wartościach reelekcji 1 i 4 oraz 1 i 3 (tab. 2). Oznacza to, że procentowa zmiana dochodów gmin ogółem *per capita* w roku 2013 względem 2003 roku jest istotnie różna w przypadku gmin z najdłuższą i najkrótszą ciągłością rządu od 2002 roku (dla wszystkich analizowanych $N = 2476$). Wykazano także istotne różnice testowanej zmiennej w przypadku gmin, w których w 2014 roku wyłoniono „nowego” wóldarza, w stosunku do gmin, w których od 2006 roku władzę sprawuje ta sama osoba. Z kolei, w przypadku gmin wiejskich, przy zastosowaniu testów zakładających równość wariancji, stwierdzono, że istotna różnica zmian dochodów gmin ogółem *per capita* w 2013 roku względem 2003 roku, wyrażona w procentach, występuje jedynie w porównaniu gmin z najdłuższą i najkrótszą ciągłością nieprzerwanego sprawowania władzy (reelekcja = 1 i 4). Dla pozostałych typów gmin nie udało się stwierdzić istotnych statystycznie różnic testowanej zmiennej (tab. 2).

Weryfikacja założenia H1a jest negatywna, ponieważ średnia procentowa zmiana dochodów gmin ogółem *per capita* w roku 2013, względem 2003 roku, wykazuje progresję wraz ze zmianą wartości reelekcji na wyższą, jedynie w przypadku miast na prawach powiatu (kolumna Av w tab. 2). W pozostałych przypadkach, za wyjątkiem gmin miejskich, najniższa wartość testowanej zmiennej charakteryzuje gmin, w których w ostatnich wyborach wyłoniono „nowego”

---

²⁴ Pod uwagę należy brać, że na wykazanie istotnych różnic międzygrupowych w jednoczynnikowej analizie wariancji, wpływ ma liczebność porównywanych grup, które powinny być równoliczne, co w przypadku danych empirycznych w praktyce trudno uzyskać. Z kolei, różnice w liczebnościach grup zmiennej zależnej, wzmacniają będą zaburzenie powodowane brakiem rozkładu normalnego w testowanych grupach.

włodarza, a najwyższa gminy, w których od 2006 roku władze sprawuje ta sama osoba (reelekcja = 3).

Tabela 3. Miejsca gmin w 2013 roku według sumy punktów w Indeksie Rozwoju Zrównoważonego, wartości reelekcji, typów gmin

Gminy wiejskie N = 1569						
N	reelekcja	1	2	3	4	Av
495	1		ni.	ni.	++	831,56
332	2	ni.		ni.	ni.	767,78
234	3	ni.	ni.		ni.	788,89
508	4	++	ni.	ni.		751,99
gminy miejsko-wiejskie N = 602						
N	reelekcja	1	2	3	4	Av
239	1		+	ni.	+++	336,09
128	2	+		ni.	ni.	260,25
106	3	ni.	ni.		ni.	291,25
129	4	+++	ni.	ni.		286,78
gminy miejskie N = 240						
N	reelekcja	1	2	3	4	Av
115	1		–	–	–	121,61
41	2	–		–	–	135,63
38	3	–	–		–	123,45
46	4	–	–	–		101,80
miasta na prawach powiatu N = 65						
N	reelekcja	1	2	3	4	Av
23	1		ni.	ni.	+	40,30
14	2	ni.		ni.	ni.	37,14
11	3	ni.	ni.		ni.	34,36
17	4	+	ni.	ni.		21,29

ni. – nieistotne;

+ – $p < 0,05$ we wszystkich testach;

++ – $p < 0,05$ we wszystkich testach za wyjątkiem testu Scheffe;

+++ – $p < 0,05$ we wszystkich testach za wyjątkiem testu Scheffe i Bonferroni.

Av – średnia.

Typy gmin według stanu z roku 2013.

Źródło: obliczenia własne na podst. PKW i miejsca gminy w Indeksie Rozwoju Zrównoważonego E. Sobczaka.

Weryfikacja założenia H2 jest generalnie negatywna, ponieważ istotnych różnic pozycji gmin w Indeksie Rozwoju Zrównoważonego w 2013 roku nie da się stwierdzić w przypadku gmin miejskich (tab. 3). Poza tym, istotności wykazywane dla gmin wiejskich i miejsko-wiejskich (w zakresie porównań pary 1 i 4)

nie są potwierdzone najbardziej konserwatywnym testem Scheffe, a w przypadku gmin miejsko-wiejskich również testem Bonferroniego. Jedynie w przypadku miast na prawach powiatu występuje potwierdzona we wszystkich testach istotna różnica pozycji gmin w 2013 roku w Indeksie Rozwoju Zrównoważonego między gminami z najdłuższą i najkrótszą ciągłością władzy wykonawczej w gminie oraz w przypadku gmin miejsko-wiejskich dla rządzących od 2010 roku i nowo wybranych w 2014 roku (tab. 3).

Zweryfikowane negatywnie jest też założenie H2a, zakładające progresję pozycji poszczególnych typów gmin w Indeksie Rozwoju Zrównoważonego w roku 2013, wraz ze wzrostem wartości reelekcji (ciągłości władzy wykonawczej w gminie od 2002 r.). Tendencja taka zaobserwowana została jedynie w przypadku gmin wiejskich i miast na prawach powiatu (tab. 3 – wartości w kolumnie Av, niższe wartości oznaczają wyższą pozycję gminy w Indeksie Rozwoju Zrównoważonego w 2013 roku. Przykładowo, miasta na prawach powiatu, w których w wyniku ostatnich wyborów włodarzem została osoba, która nie rządziła w kadencji poprzedniej (reelekcja = 1), w Indeksie Rozwoju Zrównoważonego zajmują relatywnie najniższe pozycje (wartości Av i Q2 w tab. 3). Z kolei miasta na prawach powiatu, w których przynajmniej od 2002 roku stanowisko władzy wykonawczej zajmuje ta sama osoba (reelekcja = 4), plasują się z reguły na najwyższych miejscach w tym zestawieniu.

Zakończenie

Bez względu na wynik weryfikacji hipotez, najwyższe wartości dynamiki zmiany dochodów ogółem gmin *per capita* występują w gminach, w których od 2002 i od 2006 roku lokalnym włodarzem jest ta sama osoba. W przypadku drugiej zmiennej, najwyższe pozycje pod względem rozwoju społeczno-ekonomicznego zajmują zwykle gminy, w których od 2002 roku rządzi ta sama osoba, a najniższe te gminy, w których w wyborach w 2014 roku doszło do zmiany włodarza. Należy zauważyć, że jedynie w przypadku miast na prawach powiatu, wartości obydwu zmiennych wykazują progresję, wraz ze wzrostem liczby kadencji pozo-stawania u władzy przez tą samą osobę.

Generalnie, dynamika zmiany dochodów ogółem *per capita* gmin w latach 2003–2013, w całej analizowanej zbiorowości (N = 2475), jest istotnie różna w przypadku nowo wybranych w 2014 roku i rządzących od 2006 roku oraz w przypadku nowo wybranych i rządzących od 2002 roku. Gminy z rządzącymi od 2006 i od 2002 roku charakteryzują najwyższe przyrosty procentowe wartości

tej zmiennej, z kolei gminy z nowo wybranymi charakteryzują się najniższymi osiągnięciami w tym zakresie. Sugeruje to, że trzy i cztero-kadencyjne, nieprzerwane rządzenie gminą jest związane z najwyższym wzrostem dochodów gmin ogółem *per capita* w okresie od 2003 do 2013 roku w całej zbiorowości gmin. Podobnie wartości dynamiki tej zmiennej w tym samym okresie w przypadku gmin wiejskich (N = 1569) są istotnie różne dla gmin z nowo wybranymi w 2014 roku w stosunku do gmin, w których od 2002 roku rządziła ta sama osoba. Jednocześnie, w przypadku tych ostatnich gmin notujemy wyższe przyrosty wartości tej zmiennej, co sugeruje jak powyżej, że długotrwałe rządzenie w przypadku gmin wiejskich może oznaczać wypracowanie efektywniejszego poziomu dynamiki wartości dochodów ogółem gmin *per capita* niż w przypadku gmin, w których w ostatnich wyborach „wymieniono” lokalnego włodarza.

W odniesieniu do poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego gmin, stwierdzono istotne różnice wartości tej zmiennej dla gmin wiejskich (N = 1569), miejsko-wiejskich (N = 602) i miast powiatowych (N = 65). W dwóch pierwszych typach gmin istotności nie są potwierdzone wszystkimi testami. Dłuższe nieprzerwane sprawowanie władzy w każdym z tych przypadków oznacza wyższą pozycję gminy w zakresie poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego.

Ogółem, wykryte prawidłowości nie są może silne i jednoznaczne, sugerują jednak, że wielokadencyjne rządy nie powinny wywoływać negatywnych następstw w zakresie weryfikowanych wielkości i mogą być efektem renty z tytułu położenia gminy.

Bibliografia

- Ansolabehere Stephen, Snyder James M., *The Incumbency Advantage in U.S. Elections: An Analysis of State and Federal Offices, 1942–2000*, MIT 2001.
- Arvate Paulo Roberto, Mendes Marcos, Rocha Alexandre, *Are Voters Fiscal Conservatives? Evidence from Brazilian Municipal Elections*, „EST.ECON” 2010, nr 40/1.
- Arvind Jain K., *Economics of Corruption*, Boston 1998.
- Balaguer-Coll Maria Teresa, Brun-Martos Maria Isabel, Forte Anabel, Tortosa-Ausina Emili, *Local governments re-election and its determinants: New evidence based on Bayesian approach*, „European Journal of Political Economy” 2015, nr 39.
- Bartkowski Jerzy, *Tradycja zaborów a współczesne zachowania społeczne w Polsce*, w: *Oblicza lokalności: tradycja i współczesność*, red. J. Kurczewska, Warszawa 2006.

- Benito Bernardino, Bastiada Francisco, Vicente Cristina, *Municipal elections and cultural expenditure*, „Journal of Cultural Economics” 2012, nr 37/1.
- Bober Jarosław et al., *Narastające dysfunkcje, zasadnicze dylematy, konieczne działania. Raport o stanie samorządności terytorialnej w Polsce*, Kraków 2013.
- Botero Jaramillo Felipe, *Ambitious Career-Seekers: An Analysis of Career Decisions And Duration In Latin America*, Tuscon, University of Arizona, 2008 (dysertacja doktorska), s. 25, za: Charles Finocchiaro Finocchiaro, Tse-min Lin, *The Hazards of Incumbency: An Event History Analysis of Congressional Tenure*, Paper presented at the 58th annual meeting of the Midwest Political Science Association.
- CBOS, *Polacy o wyborach władz gminnych*, 152/2014, Warszawa listopad 2014.
- Drzonek Maciej, *Reelekcje prezydentów miast w wyborach bezpośrednich w Polsce*, Kraków 2013.
- Dąbska Agata, *Duże gminy zamiast powiatów*, „Portal Samorządowy”, 20.03.2015, www.portalsamorzadowy.pl/prawo-i-finanse/duze-gminy-zamiast-powiatow,68698.html (1.07.2015).
- Gendźwił Adam, *Dlaczego sukces? Analiza wyników wyborów prezydentów największych polskich miast*, w: *Studia nad wyborami. Polska 2005–2006*, red. Jacek Raciborski, Warszawa 2008.
- Halamska Maria, *Reprodukcja czy wymiana? Przekształcenia lokalnych elit politycznych w Polsce w latach 1990–1998*, Warszawa 2001.
- Herbut Ryszard, *Model demokracji reprezentacyjnej*, w: Jerzy Juchnowski, Marian S. Wolański, *Studia z nauk społecznych i humanistycznych*, Wrocław 2008.
- Kjær Ulrik, *The Mayor's Political Career*, w: *The European Mayor. Political Leaders in the Changing Context of Local Democracy*, red. Henry Back, Hubert Heinelt, Annick Magnier, Wiesbaden 2006.
- Krzysztofowicz Dominik, *Nie będzie ograniczenia liczby kadencji wójtów*, „Wspólnota” 11.02.2013, www.wspolnota.org.pl/aktualnosci/aktualnosc/nie-bedzie-ograniczenia-liczby-kadencji-wojtow/ (20.04.2015).
- Kukovič Simona, Haček Miro, *The Re-Election of Mayors in the Slovenian Local Self-Government*, „Lex Localis – Journal of Local Self-Government” 2013, nr 11/2.
- Kulesza Michał, *Budowanie samorządu. Wybór tekstów ze „Wspólnoty” 1990–2007*, Warszawa 2008.
- Magnier Annick, *Strong Mayors? On Direct Election and Political Entrepreneurship*, w: *The European Mayor. Political Leaders in the Changing Context of Local Democracy*, red. Henry Back, Hubert Heinelt, Annick Magnier, Wiesbaden 2006.
- Nowakowski Cezary, Ptak Arkadiusz, *Lokalne elity władzy w Polsce u progu zmian ustrojowych*, „Samorząd Terytorialny” 2012.

- Ptak Arkadiusz, *Rywalizacja polityczna w samorządach lokalnych. Studium wybranych gmin*, Poznań 2011.
- Regulski Jerzy, *Samorząd III Rzeczypospolitej. Koncepcje i realizacja*, Warszawa 2000.
- Sobczak Eugeniusz, *Rozwój zrównoważony w gminach*, Warszawa 2010.
- Sobczak Eugeniusz, *Rankingowanie jednostek samorządu terytorialnego (JST) i jego przydatność w analizie i ocenie poziomu i dynamiki rozwoju społeczno-ekonomicznego*, www.ans.pw.edu.pl/download/jst/dokumentacja/03._rankingowanie_jst.pdf (1.07.2015).
- Samorząd 3.0*, www.jawnosc.pl/wp-content/uploads/2013/11/Forum_Od-nowa_Raport_Samorzad_3-0.pdf (20.04.2015).
- Tarkowski Jacek, *Patroni i klienci*, Warszawa 1994.
- Widera Agnieszka, *Trzeba nam silniejszych powiatów i regionów. Dlaczego?*, „Portal Samorządowy” 15.10.2014, www.portalsamorzadowy.pl/prawo-i-finanse/trzeba-nam-silniejszych-powiatow-i-regionow-dlaczego,63865.html (1.07.2015).
- Wraca temat bezpośrednich wyborów starostów i marszałków. Ma szansę na powodzenie?*, „Portal Samorządowy” 23.03.2015, www.portalsamorzadowy.pl/polityka-i-spoleczenstwo/wraca-temat-bezposrednich-wyborow-starostow-i-marszalkow-ma-szansę-na-powodzenie,68955.html (1.07.2015).
- Żurek Robert, *Recepta na „długowieczność” wójta. Analiza czynników prowadzących do reelekcji w wyborach 2010 r. na wybranych przykładach*, Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2012.

Streszczenie

W artykule skupiono się przede wszystkim na przeprowadzeniu weryfikacji wpływu liczby kadencji nieprzerwanego piastowania stanowiska lokalnej egzekutywy przez tą samą osobę (od 2002 r.), na procentowy przyrost dochodów gmin ogółem *per capita* w 2013 roku względem roku 2003 oraz na poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego gminy w 2013 roku. Uzyskane wyniki sugerują m.in., że gminy, w których władza wykonawcza sprawowana jest przez trzy i cztery kadencje (2002 r.) przez tę samą osobę, charakteryzują się wyższymi wartościami analizowanych zmiennych.

Słowa kluczowe: skutki wielokadencyjności lokalnej egzekutywy, reelekcja, samorząd gminny

---

**THE IMPACT OF THE NUMBER OF TERMS OF HOLDING LOCAL
EXECUTIVE OFFICES AS A RESULT OF DIRECT ELECTIONS
ON SELECTED FEATURES OF COMMUNES**

Summary

The article mostly focuses on verification of the impact of the number of terms of a person continuously holding a local executive office (from 2002) on communes' percentage increase of income per capita in 2013 in comparison to 2003 and on the level of socio-economic development of the communes in 2013. The obtained results suggest among others that the communes where the executive authority has been exercised by the same person for three or four terms (from 2002) have higher values of the analysed variables.

Keywords: the effects of holding a local executive office for multiple terms, re-election, communal self-government